

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre 8 korona
 Félévre 12
 Évesre: Negyedévre 5
 Félévre 20

Felölös szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 Fászló József.

== Egyesszám ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 27

Az értekezlet céltalan?

— szept. 9.

Lukács miniszter, Héderváry miniszterelnök és ő felsége a magyar király kívánatosnak jelentette ki, hogy a szabadelvűpárt tartson értekezletet és foglaljon nyíltan állást.

Legalább ezt hirdették az összes lapok és a félhivatalos, sőt egészen hivatalos hiradás is úgy szólt, hogy az értekezletet sürgősen össze kell hívni, mert addig a király nem biz meg senkit kormány alakítással, míg a szabadelvűpárt szint nem vall.

Mi ezt már három hónap óta írjuk és kiáltozzuk. Végzetes szerencsétlenség, hogy a többség már régen nem bontotta ki a zászlót.

Ezelőtt három hónappal még a legszilajabb ellenzéki sem követelt annyit, a mennyit ma már a legszelidebb szabadelvűpártinak is követelnie kell.

Mert ma már nincs többé szó a katonai dolgokról. Ma már fel van izgatva, lázítva az egész nemzet és a kérdés úgy alakult, hogy önálló, szabad állam-e Magyarország, vagy pedig alárendelt tartománya osztrák érdekeknek?

Józan politikusnak be kell látnia, hogy az ugynevezett nemzeti követelések a hadsereg szervezetében nem elsőrendű életkérdések, legalább nem voltak azok hónapokkal ezelőtt.

Az is kétségtelen, hogy sokkal fontosabb ügyeink, javaink pusztulnak, sirba dőlnek e szívünkbe döfött tüske kihuzásának lelketlen halogatása miatt.

De viszont azt is tudja ma már minden józan politikus, hogy a harc többé nem a körül forog: lesz-e magyar vezényszó? A harc annyira kiélesedett, hogy ma már a felzaklatott nemzet a miatt aggódik és azért kész életre-halálra a végéig küzdeni, mert tudni akarja: van-e szabad akarata? lehet-e jogait védelmeznie, törvényeinek becsületos végrehajtását követelnie?

Ily halálos veszedelmeket rejtő végzetes körülmények között a legutolsó perc is elkövetkezett a szabadelvűpárt nyílt állásfoglalására.

Ezzel talán még meg lehetett volna menteni nem a nemzeti követeléseket, hanem a nemzetet, a nép hitét a törvényekben, a szabadságban!

És ime a szabadelvűpárt mégis újra elhalasztotta az értekezletet.

Allítólag a párt mértékadó személyiségeinek sikerült a szabadelvűpárt hazafias többségét meggyőzni arról, hogy az értekezlet most még céltalan, mert nincs pártvezér és a míg pártvezér nincs, az állásfoglalás csak félreértésekre adhatna alkalmat.

Ennél szerencsétlenebb okoskodást még nem hallottunk!

Nincs pártvezér? De van nemzet! És az a kérdés: a szabadelvűpárt kit akar követni: a nemzetet? vagy csak a pártvezért?

Mi az értekezlet elhalasztását oly végzetes hibának tartjuk, melynek kiszámíthatatlan következményei lehetnek.

Lehetetlen, hogy minden szabadelvűpárti képviselő ne tudná: mi történik a kerületében?

A nemzet talpra állt és odáig fejlődtek a dolgok, hogy a követelések napról-napra fokozódnak.

Mily rövidlátás e pillanatban a színvallást esetleg előfordulható félreértések kikerülése végett halogatni!

Az a kérdés, mi a nagyobb baj és veszedelem: a szabadelvűpárti félreértés vagy a nemzet félrevezetése?

Az ég szerelmére, hát meddig tart még ez a vakság?

Miért, mi oknál fogva nem akarják odaféat észrevenni, hogy nincs itt többé szó közönséges kormányválságról?

Az ország, a nemzet válsága ez és nem az a hazaáruló, a ki a szerencsétlen Tisza István gróf szavai szerint a parlamenti munkát megakasztja, hanem igenis hazaáruló az, a ki a golyó elé vagy az akasztófa alá állani is nem kész,

hogy a nemzetet ebből a válságból a nemzeti erő legparányibb vesztesége nélkül kiszabadítsa!

A kishitűség birodalma.

E címen a Budapesti Hirlap tegnapi száma feltűnést keltő vezető cikelyt közölt, mely — mint tudósítónk táviratozza — közbeszéd tárgya volt a szabadelvű pártkörben és a politikai világ sok előkelő szereplője hangoztatta, hogy a B. H. e cikke a hazafias bölcsesség éleslátásával világítja meg a helyzetet és minden esetre igaz, hű képét rajzolja a helyzetnek, bátran kimondva, hogy félrendszabályok, apró alku-sikerek csak még jobban eimérgesítenék a király és a nemzet viszonyát.

A cikk utolsó része így tárgyalja a kérdést:

Térjünk hát Bécsből vissza Budapestre, mert itt van a nagyobb baj. Itt van a király is. Itt keresik és — fájdalom — itt nem találják, és tán nem is fogják megtalálni a megoldást. Megvásárolni lehet a helyzetet az engedmények kisebb nagyobb mértékével, de ez nem gyógyítás, nem megoldás, ez csak perhasztás, ez csak újabb csirája későbbi még súlyosabb bonyodalmaknak. Mert a helyzet mérge és betegsége abban rejlik, hogy egy nemzet és egy fejedelem áll egymással szemben és mindkettő más bálványának áldoz. És ami az egyik szemében üdvösség, az a másikéban a kár hozat és mivelhogy egyik sem akar és nem tud az egész üdvösségről lemondani életük abban tengődik, hogy üdvüket és kárhozatukat porciónként cseréberélik. — Minden csere nem közelebb hozza őket egymáshoz, hanem újabb harcra tüzezi azt, a ki nyertes volt a cserén.

Már most ítélje meg minden józan ember e helyzetet, a hol dinasztia és nemzet, mely egymás dicsőségét volna hivatva munkálni, örökös gyanakvásban, lemondásban, önmegtágadásban él egymás mellett. A nemzet a hivatásában van meggátolva, mert nem élhet ideáljainak; a fejedelem is viszont nem teljesítheti a maga hivatását, mert önmagát kell megtágadnia ha nemzetének kedvezni akar, és a nemzet kedvét kell rontania, ha a maga kedvére teszen. Minthogy pedig a nemzeteknek más hivatásuk is van mint hogy csak civillistát fizessenek és viszont a trón és korona voltaképpen arra való, hogy a nemzet ideáljait valósítsa meg — egészen világos, hogy nemzet és dinasztia eleméztik egymást, ha a koncessziók politikáját tengetik tovább, ellenben vi rágzásban és dicsőségben előre mennek,

historiát csinálnak és az emberiség szolgálatában küldetést teljesítenek, ha közös ideálokban találkoznak, egymást emelve, egymásért hevülve, a nemzeti dicsőség útjára lépnek.

Ez a viszony, a melyet hivatás nélküli állam férfiak fentartottak s amelynek mérge dulja Ausztriát éppugy, mint Magyarországot, eddig csak bizalmatlanságot gyűlölséget és bomlasztó versengést idézett elő. A trón hirdeti a monarchia és a hadsereg egységét, de a monarchia egy sége már is a bomlás stádiumába jutott, a hadsereg pedig, a mely nem zsoldos tömeg, hanem az általános hadkötelezett ségen alapuló néphadsereg, de nemzeti egység és öntudat nélkül és egy eléggé gyűlölt, erőszakolt nyelvi egységben. — hová hamarabb követni fogja a népek bomlását. Talán ragaszkodni fog hozzá utolsónak az osztrák németiség, de őfelsége is és minden politikus bizonyos lehet abban, hogy az aradvidéki románok csak addig fognak tüntetni a német nyelv mellett, a míg segítségével megakadályozhatni vélik a magyar katonai nyelvet. A mint ezt végleg sikerült megakadályozniok, úgy fölrujják a német nyelvet, mint egy korhadt padot, a melyre rá sem lehet ülni.

A dinasztia a magyar obstrukció, a mely ugyszólván ötletesen nyult bele közéletünkbe és nem várt sikert tudott elérni: ez obstrukció a dinasztia szembe állította végzetével. Még van idő, még nem késő. De ha most sem tud érdeke szerint határozni, ezentul mind nehezebb és élesebb lesz a küzdelme. — A kérdés nagyon világosan van már föltéve. Vagy élére áll nemzeteknek és viszi őket, saját becsvágyukat használván sarkantyúnak, a dicsőségbe, a historiai szereplésre, a beláthatatlan messze jövőnkbe, vagy pedig, az osztrák idea fantomján tovább lovagolva, a tengésbe, meghasonlásba, a bomlásba, a szétszakadtság amaz állapo-

tába, a melyben immár csak életrevalóbbak prédájának lesz való, és népek, nemzetek és dinasztia befejezik dicstelen szerepüket, mert államférfiak nem tudták őket természetes hivatásuk elé vezetni s birodalmuk nem a remény, lelkesedés és dicsőség birodalma volt, hanem a kishitűségé, a lemondásé, a gyűlöleté és a két ségbeesésé.

— A golyó és az akasztófa. Hogy az ugynevezett plauzibilis alkotmányos berendezkedésre mennyire készülnek, bizonyítja a következő eset, amely a szabadelvű pártkörben történt. Szombaton este gróf Tisza István, aki aznap volt kihallgatáson őfelségénél, megállott egy csoport képviselő előtt, zsebre tette kezét, ahogy szokta és körülbelül ezeket mondotta:

— Nem lehet további koncessziókat forszirozni, lelketlen izgatás minden, ami tulmegy azon, amit már elértünk. Elértünk mindent, amit a hatvanhetes törvények alapján csak elérhettünk. Aki ennél többet akar, az nem hiva a hatvanhetes alapnak. Aki még ezután is megakasztja a parlament munkát, az a forradalmat akarja és az legyen elkészülve arra, hogy a golyó elé, vagy az akasztófa alá áll.

Ezután még folytatta gróf Tisza István és a bekövetkező katasztrófáról beszélt, hozzátéve, hogy nem a forradalom volna a legnagyobb katasztrófa, mert ha elesik százezer ember, a nemzet még föltámadhat, de ha most fölfüggesztik az alkotmányt, annak csak egy nyomorult pucses lesz a következménye, amely megsemmisíti az országot.

Tiszáról nem tettük föl, hogy ilyen fantazmagóriákkal nyiltan elő merjen állani, de tudakozódunk és többen meg erősítették, hogy igenis mondotta ezeket a szavakat. Mondotta azon a napon, amelyen a királytól jött, hogy tanácsal szolgáljon neki. Különösen az ellenzéken

leirhatatlan elkeseredést szültek ezek a kijelentések, amelyek hatása nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az országgyűlést összehívják.

— Gyalázatos oláh ujság. Az Aradi Közlöny egy gyalázatos aradi oláh ujságot leplez le. Címe: Tribuna Poporului és a legszemérmertlenebb módon izgat Magyarországot államisége, a magyar nyelv és a magyar nemzeti alkotmányosság ellen. Most pedig, hogy Ferenc Ferdinánd királyi herceg lent járt a délvidéki hadgyakorlatokon, az orcátlan oláh lap nyílt hazaárulással oda kinálta a hazai oláhság szolgálatait a magyar királyság ellen az osztrák császárságnak.

Valósággal kínálkozik ez a vakmerő ujság a királyi hercegnek, Izelitől itt adjuk a lap minden részében elhelyezett magyarelles orvtámadásainak egy részét. Ime:

A császári trónörökösnek az ideai hadgyakorlatokon való jelenléte fontossággal bír, hiszen közismeretű dolog, hogy Budapesten épen most formális összeesküvés van a közös, — illetőleg ahogy a román nép mondja — császári hadsereg ellen. És ha őfelsége nem érez rokon szevet a magyaroknak a közös hadsereg ellen intézett támadásával melyeknek nincs más céljuk, mint a sereg megmagyarosítása, úgy őcsászári felsége a trónörökös, kettőzött figyelemmel fogja megtekinteni a hadsereg azon részének gyakorlatait melyet legnagyobb részben a mindig császárhű románok alkotnak. Mert abban a nagy és vezetés harcban, mely most a nemzeti egedménye kért folyik, a románok, emlékezve esküjökre, megmaradnak a közös

Sirhantolás.

Irta Török István.

A szép mauzoleum, a családi nagy sirbolt egészen elkészítve állott. Fényes, sima lapján fekete és aranszínű betűkkel messziről olvasható volt a felírás: „Halmay család.”

A falusi temető körül tompa csöndben terült el a nyári alkonyat, lelketlen, elhagyatott volt a holtak országa.

Az árván maradt utolsó Halmay, a szép Jolán ott állott a sir mellett s elmerülve nézte a sirkörül dolgozó fiatal szobrászt, a cousinját, aki odaadó fardtsággal rendezgetett, igazgatott a sirbolt kerítésén és obeliszkjén. Karján felgyűrve volt az ing s kabát nélkül kiizzadva sietett Jolán, akit mély gyászban is érdekelték az unokafivérének mesteremberiesen kiedzett karjai, hizelgően szolt hozzá:

— Mennyire lankadatlan dolgozik maga Béla! Mennyire örülök, hogy segített nekem a fájdalmas munkámban.

A fiatal ember föl sem nézett szorakozottan szolt vissza:

— Higyje el, Jolán, nekem is olyan kedves kötelességem volt ez, mint kegyednek.

Kezében éles vésőt tartott és amint még egyszer végignézte a követ, fölfödözött rajta egy kis szépség hiányt. Gyakorlott kézzel igazított rajta, aztán megint csak folytatta a munkáját.

A mauzoleum az ő munkája volt, elismert gyönyörű szobrászati munka.

Merész és eleven ujszerű, erősen eltérő a rendes siremlékektől. Indiai, kecses pagodát mutatott, karesu kis tornyokkal. A bemenetel szolgált a sirboltbejáratnak. És körülötte is az egész elrendezés finom művész lélek munkáját mutatta. A leány hetek óta itt nézte a lelkes munkát s mindennap nagyobb szeretettel szegődött bámulójának. Gyászával összefolyt a szerelem és hogy mindinkább befejezéshez közelgett, annál inkább kiozta az elválás gondolata.

Egy árva, kinek szive elhagyatottságában még jobban tud szeretni.

Rettegve gondolt arra, hogy Bélának még ma kell elindulnia messze, ahonnan a jött, a világ forgatagába. Ismét visszatér a bűvös helyre, ahonnan ezer tűzzem tekint feléje, ezer leány- és asszonyi ajk kináija magát.

Künn, a temetőárok mellett megcsörrent a két szürkén a csillogó szerzőszám, néhány perc s a szobrász megy az expresszhez, hogy visszatérjen párisi műtermébe.

Nem tudta visszatartani árvaságának könnyeit és szerelmének fájdalma is fojtogatta.

Igyekezett erőt venni magán és nőgatni kezdte a fiatal embert:

— Béla, siessen, elkésik.

— Köszönöm a figyelmeztetést, — válaszolt vissza a fiatal ember, — de nézze csak, nem vagyok megelégedve ennek a girlandnak a plasztikájával.

És hogy szemügyre vegye, néhány lépéssel hátrált a kőtől s így majdnem szemközt állott a leánnyal.

Jolán csak nézte az érdekes, kemény arcot és könnyíteni akart magán, küldte magától.

— Béla ne késsen, még engemet okol, ha ma elkésik. Aztán egy hét előtt megint nem mehet.

— S ha így történne, mi sajnálni valóm lenne rajta?

A leány örülni kezdett s véletlenül egészen őszintén beszélt:

— Bizony, kedves cousin, itt maradhatna örökre, gyámom lenne, vezethetné a gazdálkodást, mert én úgy is képtelen vagyok erre s talán belehalok ebbe a nagy árvaságomba.

A fiatal ember érzéketlen volt eddig a leányt, de most megkapta a bánatos akkord. Felnézett a leány szomorú szemére s megdöbbenett az elővillanó nagy láng. annak a szegény árvának kétségbeesett lemondása.

Megsajnálta, hozzá ment és megfogta a kezét. A szemébe nézett és hívó hangon szolt hozzá:

— Jöjjön velem, Jolán, elviszem szórakozni. Elmpgyünk a déli, uapsugaras vidékekre, bejárjuk a nagy világot s mire visszajön, levetheti a gyászruhát s kezét nyújtja annak, akit szive kiválaszt. Arra már vig leány lesz, ennek a sirnak a sötét árnyéka nem kíséri már.

A kedves szavak rabul ejtették a leányt, örök időig elhallgatta volna e hangokat, de eszébe jutott, hogy felelnie kell és kitérnie ezen ajánlat elől. hisz ő védtelen leány, neki itt kell maradnia s sir védő szelleme alatt, itt kell ápolnia a virágokat a szülői sírokon.

hadsereg eszméje mellett és mindig azokkal fognak harcolni, akik a mai helyzetet akarják fenntartani . . . mert minden változás végzetes nem csak a hadsereg, hanem egyúttal az uralkodó összes népeire.

Magyarország gabona termése.

— szept 9.

Nem hiszem, hogy van még ország a föld kerekén, a hol az aratási eredmény közzétételét olyan lázas érdeklődéssel várják a nagy közönség, mint Magyarországon, a mi egészen természetes és magától értetődő dolog, mert nincs még egy ország, a hol az összlakosságnak annyi százaléka nyeri gazdálkodás után a kenyerét. Mert Magyarországon az ipar és kereskedelem csak gyermekéveit élve, mindenki a földtől kapja kenyerét és egy rossz termési év, elég ahhoz, hogy évtizedekre megingassa a magyar nép helyzetét, a kit a túlnagy adózási viszonyok amúgy is súlyos helyzet elé állítottak.

Kétszeres tehát az örömünk, a midőn a földművelésügyi miniszter kimutatásából látjuk azt, hogy dacára a sok elemi csapásnak, a mely a magyar gazdaközönséget sújtotta, közepes jó termést nyújtott az aratás és hogy a gabonatermésünk nemcsak mennyiségre, de minőségre nézve sem marad sokkal a tavalyi év mennyisége és minősége mögött.

Pedig június és július havában uralkodott tulsok esőzés és zivatar nagyban csökkentette a termés kilátást, a mely egyes vidékeken, mint például a délvi-

Kivonta kezét a bilincsekből, amelyek már lázba hozták a vérést s kimutatták a kocsira.

— Menjen Béla, s ne gondoljon többé a szegény falusi rokonára. Művészi diadalában nem akarom meggátolni. Menjen, fejezze be nagy munkáját, a cyclops szobrokat, aztán jöjjön vissza kipihenni a fáradságokat és a dicsőséget. En meg folytatom a gazdálkodást és öntözöm e sir virágait. Isten veled, Béla.

— Ez az utolsó szava? Nem jön velem?

— Nem, sohasem.

— És ha itt maradnék, valóban gyámja lennék.

— Nem, ezt nem engedném meg. Nem szabad félelmeinek maradnia, ez nekem fájna legjobban. Haladjon olyan karriérral a pályáján, amint eddig és ha családja éri, jöjjön vissza, akkor majd én vigasztalom meg.

— Most már éppen nem mehetek. Sejtetem szót magából és félni kezdtek a jövőmtől. Összetöröm azt a nagy alkotást, amelyben minden ihletemet öntöttem íti maradok, maga lesz az én géniuszom, Jolán.

Künn a temető sővénye mellett megzörrent a két seregélyszürkén a csillogó szerszám.

Béla megnézte az óráját és megmutatta Jolának.

— Lékéstem, itt kell maradnom.

Átkarolta a boldog leányt és vezette a kocsihoz. A nyári alkonyat suttogva terült el a falusi temető fölött s nagy távolban egy örülten futó vonat zakatolása hangzott elhalóan.

déken, Bácskában, a Dunántulon kitűnőnek ígérkezett és a hegyes felvidék népeit is kecségtette egy kielégítő jó termés. A felvidékre különösen a júliusi árvíz hozott nagy szerencsétlenséget, a mely a termékeny Vág völgyet öntötte el és így ezt a lakosságot érte a legnagyobb csapás.

A Dunántulon az árvíz és a zivatar különösen Sopron, Győr és Vas megyében, továbbá a Drávamentén és Muraközben vitt nagy pusztítást véghez, dacára ennek ezen a vidéken az átlagos termés a 10—11 métermázsá között váltakozott, a mely normális viszonyok között az átlagos 13 métermázsát érte volna el.

A szokatlan időjárási viszonyok dacára az aratás bár az egész időszak alatt sok aggodalom között voltak a gazdák elég jól sikerült; úgy az őszi, mint a tavaszi, főképp mennyiségileg közepeszerű eredménnyel fizettek, míg minőségileg nagyon jól sikerültek. Voltak ugyan panaszok ezuttal is, de azok mindinkább elhallgattak és a gazdák legtöbbször az év eredménye a korábbi várakozást meghaladta.

A károsodások, párhuzamba állítva azzal a sok aggodalommal és az eleinte mutatkozott nagynak látszó pusztulásokkal szemben, kisebbek, bár terményként még mindig 2, 5 százalékra tehető, azon kívül, hogy a tél folyamán kipusztult őszi vetések területe a búzában 83.000 kath. holdra és rozsnál 66.450 kath. holdra becsültetett.

Az anyaországgal már most Horvát és Szlavonország gabonatermését összefoglalva, kerek összegekben, a következő eredmény mutatkozik:

	Búza.	
	learatott terület kat. hold	várható összes termés métermázsá
1903-ban	6.155.525	44.955.000
1902-ben	6.185.493	49.777.500
1901-ben	6.239.528	36.188.000
	Rozs.	
1903-ban	2.118.712	13.951.200
1902-ben	2.197.140	14.995.600
1901-ben	2.118.862	11.977.000
	Árpa.	
1903-ban	1.908.593	14.110.500
1902-ben	1.841.972	14.284.600
1902-ben	1.885.608	11.565.000
	Zab.	
1903-ban	1.887.650	12.754.300
1902-ben	1.858.072	12.934.000
1901-ben	1.881.608	10.726.000

A magyar birodalom gabonatermése volt tehát összesen:

1903-ban	85.771.000 métermázsá
1902-ben	91.991.700 "
1901-ben	70.456.000 "

A megelőző öt esztendő folyamán csak egyetlen egyszer volt nagyobb a termés, még pedig a múlt évben, amikor általában kitűnő termést aratott az ország gazdaközönsége.

A tengeri terméshozamát — bár a

szárazság és apály folyton tart, de mert az eső és szemképződés az utóbbi időig eléggé jó volt, — a mai állapotok tekintetbe vételénél még mindig 40—42 millió métermázsára lehet becsülni. Hogy ez a termés meglehessen, mihamarabb jó esőre is szükség van. Különben a kilátások lényegesen csökkennek.

Már most, ha a jövő kilátásait bírjuk, úgy örvendetes tényként konstatáljuk, hogy a gazdáinkra nagyon jó sikerrel van az, hogy a gabona ára jóval magasabb a tavalyi gabona áraknál és így a mi csekély veszteség öket a gabona mennyiségénél érte, ugyananyit, sőt többet a gabona magasabb áránál érnek el.

Az összegyűjtött adatokból és kimutatásokból kitűnik az is, hogy a világ gabonatermése, hozzávetőleges számításal ismét jó, bár a múlt évvel szemben a rozs és tengeri termés eredménye valamivel kedvezőtlenebb.

A mi már most a termés minőségét illeti, így örvendetes az, hogy Magyarországon a termelt gabona minősége kitűnő és ez nagyban emeli az értéket a kivitelre szánt gabonáknál, a melyet azonban összegekben kiszámítani egy ideig nem lehet, mert nem tudhatjuk, mennyi kerül kivitelre.

Annyit azonban már is mondhatunk hogy habár például a búzában közel 4 millió 300 ezer métermázsával kevesebb termelt, értékben mégis közel 10 millió koronával több az összértéke, míg rozsnál ugyancsak az 5 millió koronát meghaladja.

Azt hisszük, hogy e meglehetősen eseményt gazdaközönségünk örvendve veheti tudomásul, a kikre az utóbbi években ugyis annyi súlyos csapás nehezült.

A válsághoz.

— szept. 9.

Az összes vezető politikusok meghívásának királyi felségéhez eddigi eredménye tudvalevőleg teljesen egyenlő a semmivel. Már-már úgy tetszett, mintha Lukács László pénzügyminiszternek kormány alakításra nyert megbízásával megtalálták volna a bonyodalmakból kivezető utat, de végre ebből sem lett semmi és nem könnyen tudjuk feltenni, hogy Széll meghívása is hozott volna és jelenleg hozhatna valamely pozitív eredményt.

Bizonyynal nem tuloztunk tehát sohasem, midőn az eddigi fejlemények kezdete óta a helyzetet mindig rendkívül komornak ismertettük, olyannak, mint a melynél sokkal több van a játékra feltevé. mint egyszerűen az ujoncjavaslat, a megszavazandó legénység számának nagysága és az ugynevezett nemzeti kivánalmak. Ma ugyanis csak ismételteljük amit korábban mint egyedül tárgyi diagnózist állapítottunk meg, melyet az események, sajnos, mindinkább megerősítettek, hogy t. i. a kormányválságon kívül még egy válság van és ez a szabadelvű párt válsága!

Amíg ez el nincs hártva, addig minden gyógyítási kísérlet hiábavaló.

Hisz egész világos is, hogy bárki

legyen az, szellemi tulajdonságok, erkölcsi makulátlanság, politikai tapasztalat s minden néven nevezendő egyéb államférfiúi képességek által kitűnő, hogy bárki vállalkoznék arra a feladatra, hogy kormányt alakít, már a vállalkozás pillanatában magát lejártnak tetszik, ha nem számíthat arra, hogy mögötte zárt sorban áll a többség, mely minden körülmények közt kész sikra kelni azért, amit az illető az anyagi jólét előmozdítására egyedül hasznosnak ismert fel és fejtett ki. — A vezér programja semmi, ha az egyszersmind nem az a program melynek megvan az ereje, hogy összefoglalja a többség megoszló tagjait. Ilyen program eddig nem igen látszott megkonstruálhatónak, mert éppen melléktekintetek voltak erősebbek a pártban, mint a szabadelvűség gondolatához és a kiegyezés művéhez való ragaszkodás közös nagy érdeke.

Más megoldás tehát nem lehet, mint hogy a párt maga újból programot állapít meg magának, mely magában foglalja egy részről a párt eddig vallott közjogi alapelveit, másrészt azokat a nemzeti jogokat melyeket a szabadelvű párt követel.

Ha ezt a programot a párt minden tagja elfogadta, ha e program mellett sikra kelni a legerősebb parlamenti harcban is a párt minden tagja kész, akkor nem lesz nehéz bátor, körültekintő és ezért sikerben is gazdag vezért találni.

Csak akkor lesz meg aztán a többség, minden parlamenti tárgyalás legelső követelménye, csak akkor lesz szabadelvű párt, csak akkor győzték le a válságot.

KÖZIGAZGATÁS.

× **A városi nyomda jövője.** A városi nyomda jövőjének megbeszélése tárgyában kiküldött bizottság tegnap délután 4 órakor a városháza nagytanácstermében ülést tartott. Az ülésen Vecsey Imre v. főjegyző elnökölt, jelen voltak még Oláh Károly v. tanácsos, Kiss Albert, Dr. Szántó Sámuel, Dr. Magoss György, Ember Lajos a nyomda művezetője és Kerestessy István a nyomda helyettes művezetője. A bizottság hosszabb tanácskozás után azt javasolja, hogy a nyomda a gázvállalat mintájára önálló vállalattá alakíttassék át. Külön üzleti tőkével és külön felügyelő bizottsággal. A kiküldött bizottság egyben benyújtotta erre nézve a kidolgozott üzleti szervezeti szabályzatot is a tanácsnak, mely a jog és pénzügyi bizottság véleményadása útján, a tanács javaslatával együtt még a szeptemberi közgyűlés elé fog határozat hozatalra kerülni. Ezzel a bizottság ülése esti 6 órakor véget ért.

EGYHAZ és ISKOLA.

A kollégiumi év megnyitása. A kollégium összes tanszakain az 1903—4 ik iskolai évet megnyitó istentisztelet a nagytemplomban ez évi szeptember 9 én d. e. 9 órakor lesz. ezután az akadémiai igazgató a főiskolai diszteremben tartja meg székfoglalóját.

Értesítés. A debreceni izr. hitközség elöljárósága ezennel értesíti a t. hitközségi tagokat, hogy az imaszék bérbeadás a tavalyi árak mellett f. é. szeptember

13 án vasárnap veszi kezdetét és pedig a tavalyi bérlők jegyei f. év. szeptember 13, 14 és 15-én a hitközség irodájában (József kir. h. u. 26. sz.) árusíttatnak és az elsőbbségi jog csakis e napig tartatik fenn, ezentul vagyis f. é. szeptember 16, 17, 18, 20 és 21-ik napjain ugyanesak d. e. 10—12-ig és d. u. 3—5-ig az általános bérbeadás a Deák Ferenc utcai izr. templom előcsarnokában fog megtörténni. A 8 koronás jegyek melyekre az elsőbbségi jog nem tartatik fenn, csak f. év szeptember 20 és 21-ik napjain válthatók. A kápolnási utcai imaházba szóló jegyek külön fognak f. év szeptember 18, 20 és 21 ik napjain d. e. 8—12 ig és d. u. 3—5 ig a Kápolnási u. imaházban árusítani. Az elsőbbségi jog ottan csak szept. 18 án tartatik fenn. A szabott árak a jegyekre reá vannak nyomva és alku ki van zárva. A templomba jegy nélkül való belépés, ugyszintén egy ülőhelynek 2 egyén által való elfoglalása a legszigorubban fog megakadályoztatni. 6 éven aluli gyermekeket a templomba beviinni szintén szigoruan tilos.

Beiratások az ismétlőiskolába. A debreceni izraelita iskolaszék felhívja a szülőket és gyámokat, hogy ismétlő iskolaköteles gyermekeiket a Simonffy utcai izr. iskola helyiségben. Lippe József tanítónál naponta délelőtt 11 től 12 ig irassák be.

MŰVÉSZET.

Dóczy nóták. Két csinos füzetben új Dóczy nóták jelentek meg: *Hallgatók és Csárdások.* A kedvelt zeneszerző legújabb szerzeményei vannak ezen művek füzetében, melyeket zongorára dr. Balázs Emil alkalmazott. Ajánljuk az új Dóczy nótákat a zenekedvelő közönség figyelmébe. A zeneművek ára füzetenként 2 korona.

H I R E K.

Napló.

Iparmúzeum nyitva minden vasárnap és ünneppon d. e. 9—12-ig.

Növegyleti szövő ipar tanműhely nyitva — vasárnap kivételével — mindennap délelőtt 7—12-ig és délután 2—6-ig.

Szept. 9 Főiskolai tanév ünnepélyes megnyitása.

Szept. 10. A zenede megnyitási ünnepélye.

Szept. 11. A szegényügyi bizottság ülése a város házán délután 4 órakor.

Szept. 13. Kertgazdág ülése a városházán d. . 11 órakor.

* **Személyi hir.** Géressy Kálmán tankerületi kir. főigazgató hivatalos teendői ellátására pár napra Miskolcra utazott. A kir. főigazgató holnap tér vissza székhelyére.

* **A Csokonai-kör kassai kirándulása.** A Kassai Rákóczi-kiállítás rendező bizottsága nagy örömmel értesült a Csokonai-kör tervezett kirándulásáról és szíves készséggel ajánlotta fel szolgálattát a kirándulás előmozdítására. A Csokonai-kör most tehát nagyobb buzgósággal készül a kirándulásra, melynek sikerében annál inkább bizik, mert a kirándulás igen csekély költségbe kerül: az ut oda és vissza, a szállás és étkezés egy napra kitelik személyenként 20 koronából. A Csokonai-kör már kiboacsátotta

az aláírási ivatek. melyeken eddig is számos tag jelentkezett; külömben a kirándulásban nem tagok is részt vehetnek. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál Kardos Albert, a kör titkára.

* **Felvétel a debreczeni siketnéma iskolába.** Az október hó 12 én megnyíló siketnéma iskolájába az 1903—4 tanévre felvétettek: Rosenbaum Jakab Erkörtvélyes, Pretzner Irma Debreczen, Tóth Zsigmond Balkány, Hajdu Eszter Debreczen, Magi Klára H. Nánás, Csahí Jolán Debreczen, Bökönyi Zsuzsánna Debreczen, T. Nagy Gábor H. Böszörmény, I. Kovács Ferenc Debreczen, Pák László Szent Péter, Tóth Antal Debreczen, Dóczy Eszter Debreczen, Gyarmathy Gábor Debreczen, Szilágyi Mária Felső Józsa, Grósz Margit H. Böszörmény, Hempel Zsuzsánna Debreczen, II. Kovács Ferencz H. Szoboszló, Erdős Mariska H. Böszörmény, összesen 18. Ezekon kívül még 3—4 siketnéma vétetik az idén föl: Előnyben részesülnek, kik ellátásukról maguk képesek gondoskodni. Ugy a személyes, mint az írásbeli tudakozódót „a siketnéma iskolája Igazgatóságá” hoz Debreczen Csapó u. 35. sz. a legkésőbb szeptember hónap 30 ikáig. intézendő. A pénz adományokat Füleky Pál gyógyszerész egyt. pénztárnok urhoz Debreczen Péterfia u. 10. szám kérjük küldeni. Az igazgatóság.

* **Zenedei ösztöndíj adományozás.** — A városi zenedénél az 1903—1904. ik tanévre több ösztöndíj üresedett meg. — A város tanácsa most döntött ezen ösztöndíjak adományozása felett s azokat a következő zenedei növendékeknek adományozta:

Öfelsége a király által alapított 600 koronás ösztöndíjat Nagy Károlyné Matolsi Ilona óvónő Erzsike leányának;

Debreczen sz. kir. város 600 koronás ösztöndíját Szücs János pénzügyi tisztviselő Margit leányának;

Debreczen sz. kir. város 400 koronás ösztöndíját Grünwald József kereskedelmi és iparkamarai titkár Alice leányának; s végül

néhai nagyemlékü Erzsébet királynénk 200 koronás alapítványát Szabó Kálmán városi tanácsos Ilonka leányának.

* **Ujabb adomány a siketnéma iskolájára részére.** Dr. Popper Alajosné urhölgy közvetítésével a debreceni izraelita nő egylettől az „Erzsébet királyné” alpból 10 koronát kaptam a siketnéma iskola javára, mely szíves adományért őszinte köszönetet nyilvánítok. Oláh Károly tanácsnok.

* **Az interparlamentáris tanács Budapestén.** Az interparlamentáris tanács Bécsben befejezte tanácskozásait és Budapestre jön a főváros megtekintésére. — Ennek a látogatásnak eddig megállapított előrajza a következő;

Szeptember 10 én: Délután a képviselőház és a főváros nevezetességeinek megtekintése. Este a vendégek tiszteletére kivilágítják a képviselőházat. Vacsora a Park klubban.

Szeptember 11 én: Délelőtt a várpalota megtekintése. Délután kirándulás a Margitszigetre, ugyanott ebéd.

Apponyi Albert gróf, az interparlamentáris konferencia magyar csoportjának elnöke, tekintettel az idő rövidségére, csak hírlapi uton intézi a magyar törvény

hozás mindkét házának tagjaihoz a következő értesítést:

A Bécsben megtartott interparlamentaris konferencia befejeztével az idegen államok törvényhozói közül mintegy 150-en Budapestet is megismerik látogatással és ez alkalomból folyó hó 10-én esütörtökön, délután 5 órakor a magyar törvényhozás palotáját tekintik meg.

Mint az interparlamentaris szövetség magyar csoportjának elnöke, ezen értesítést azzal a kéréssel hozom törvényhozó társaim szives tudomására, hogy e látogatás órájában a parlamenti épületben minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Különösen felkérve a törvényhozó urak közül a magyar interparlamentaris csoport tagjait, hogy a házigazdai tisztbetöltésében nekem segédkezni méltóztassanak.

Budapest, 1903. szeptember hó 7-én.

Tisztelettel:

Apponyi Albert gróf

az Interparlamentaris Szövetség magyar csoportjának elnöke.

Az interparlamentaris konferencia rendezőbizottsága a következő felhívást teszi közzé:

Tisztelettel kérjük a magyar törvényhozás tisztelt tagjait, hogy azok, kik a külföldi törvényhozók tiszteletére a Park klubban, pénteken, szeptember 11-én rendezendő estélyen résztvenni kívánnak, meghívóikat, illetőleg részvételi jegyeiket a képviselőház háznagyi hivatalában kivenni, illetve megváltani sziveskedjenek.

A jelentkezés záros határideje a háznagyi hivatalban, vagy a Park klub titkári hivatalában szeptember 10-én, esütörtökön este van.

Az interparlamentaris konferencia rendezőbizottsága.

* **A cipész kiállítás.** Vasárnap este a cipész kiállítás bezárult. A rendező bizottság már szét is küldte a kiállítás tárgyait, a gépeket elhurcolták, a kiállítási épület szétbontását pedig megkezdték. Most, hogy utána vagyunk az egésznek, gondoljuk át igazán, hogy szép volt az a maga nemében: olyan, melynek párja még az országban alig volt. Hanem bizony nem méltányolták azt érdeme szerint. Olyan nagyszabású kiállításnak három hét alatt olyan városban, mint Debrecen, legalább 15—20 ezer látogatójának kell lennie és ize kitűnik, hogy az egész idő alatt alig volt a kiállításban 2000 látogató, jöllehet a rendezőség mindent elkövetett, hogy a kiállítást széppé, nagygyá, vonzóvá tegye. Innen van, hogy az eddigi számtások szerint a kiállításnál több mint 2000 korona a fedezetlen hiány. A napokban különben megjelenik erről a részletes jelentés is, melyet annak idejében ismertetni fogunk.

* **Garázdálkodó kutya.** Ugy látszik hogy ilyen címen állandó rovatot kell majd vezetnünk. Tegnap adtunk hirt egy kutya garázdálkodásáról. harapásról, valamint arról is, hogy a főkapitány rendeletet adott ki, mely szerint a kutyákat szájkosárral kell ellátni és pórázon tartani, ellenkező esetben köteles a pecér elfogni. A szigorú rendelet dacára ma ismét kutya garázdálkodásról kell hirt adnunk. Tegnap délután Kovács István Kossuth utca 31. sz. alatti lakos kutyája megtámadta Sápay Vincét, egy 10 éves gyermeket és több helyen megharapta. A gyermek sebét kezelés alá vették, a kutyát pedig megvizsgálják, nem veszett e.

Kovács István a kutya gazdája ellen a vizsgálatot megindították.

* **Melyik a legjobb lap?** Nagy vita folyt a napokban a *Bika* kávéházban. A toll emberei: az újságírók folytattak szóharcot a márványasztal körül annak a megállapítása végett, hogy melyik a legjobb fővárosi magyar napilap.

— En legjobbnak tartom a Pesti Naplót.

— Igaz, hogy a legélénkebben van szerkesztve, de még sem az a legjobb.

— Szerintem a Budapesti Hirlapnak nincs párja, — mondta az egyik újságíró — mert az a legkomolyabb és naponként legalább tíz hírrel főzi le a többi lapokat.

A vitakozás folyamán felsorolták az összes magyar napilapokat, de nem találták meg azt, amire közös megnyugvással mondhatták volna:

— No hát ez a legjobb magyar napilap.

A kerek asztal körül kifejlődött irodalmi börze nagy és szenvedélyes vitáját végighallgatta az egyik szalvétás vitéz és amikor a komoly szónokok elhallgattak kissé, fehérkendőjét a hóna alá csapva, előmerészkedett ő is.

— Kérem lássan én a Budapesti Naplót tartom a legjobbnak.

— Miért?

— Mert annak soha sincs melléklete és könnyen bele lehet tenni a rá-mába.

* **Inni muszáj.** Ezt az elvet követi Sütő János, ki már több ízben ült a rendőrség börtönében botrányos részegségért. Tegnap ismét botrányt csinált a Piac utcán részeg állapotban. A rendőr neki sértte a központra, hol az előbbi címen ismét 15 napi elzárásra ítélték. Az ítélet kihirdetése után így szólt Sütő:

— Má pedig hiába a lezárás. Ha leülöm azt a 15 napot, ismét leiszom magam, mert hát inni muszáj!

* **Santos Dumont légi utazásai.** Santos Dumont, a francia léghajós, aki most utban van Brazília felé, az Atlantique francia gőzösön a minap Lisszabonba érkezett. Ott többeknek elmondta a jövőre vonatkozó terveit. Azt mondja, hogy amint 10. számú léghajója elkészül, tizennégy kiválasztott emberrel felszáll. Sikerét már most is biztosra veszi s reméli, hogy ezzel teljesen megoldja a kormányozható léghajózás problémáját. Ha a kísérlet csakugyan sikerül, akkor először is Párizsból Londonba megy léghajón azután pedig valószínűleg a nemzetközi kiállítás alatt St.-Louisba. E nagy ut előtt azonban még Lisszabonból Rio de Janeiro-ba is elmegy léghajón és pedig számítása szerint három nap alatt. Santos Dumont e nagy utaknál az egyetlen nehézséget abban látja, hogy a motor számára sok fűtőanyagot kell magával vinnie s ez a súly esetleg már zavarólag hat a számításban. Reméli azonban, ugymond, hogy ezt a nehézséget is le fogja küzdeni. Santos Dumont oly biztossággal és oly nyugalommal beszél e terveiről, hogy már Lisszabonban is mindenki hisz e tervek kivihetőségében.

* **Új távirat lapok.** A táviratok feadására szánt távirat lapok, annak felismerhetése céljából, hogy az államkincstár által állítottak elő, ezután a postakürt, a villám és a magyar koronából kombinált víznyomású jelvényvel fognak ellátni. Az ilyen jelzésű távirat lapok azonban csak a meglévő készlet felhasználása után adatnak ki. A most használt távirat lapokból meglévő készlet, az elárúsító posta és táviró (távbeszélő) hiva-

talok által állítottak elő, illetve, hogy a magán cégek által nyomtatott lapok ára már lerovatott vagy csillag alakú átlukasztóval, vagy a hivatalok bélyegző le nyomattal fognak ellátni. Felhívjuk ennél fogva a t. közönséget, hogy a víznyomással ellátott lapok kiadásáig olyan távirat lapokat, melyek vagy átlukasztva vagy hivatalos bélyegzővel ellátva nincsenek, ne fogadjon el. A kinek pedig valamelyik posta és táviró (távbeszélő) hivatalnál előre vásárolt s jelzéssel el nem látott táviratlapok volnának birtokába azokat a fennemlitett átlukasztással vagy betűzővel való ellátás végett vala melyik postatáviró (távbeszélő) hivatalnál november 1-ig mutassa be, mert ezen határ időn túl a jelzés nélkül el nem látott távirat lapok közönséges papirnak tekintetnek és szabályszerű távirat lapokra ragasztatnak fel, az úrlap 2 fillérenyi árának egyidejű beszédése mellett.

* **Bírák és ügyvédek Németországban.**

A nemrég kiadott német birodalmi statisztikai évkönyv szerint Németországban 1903. január 1-én, eltekintve a birodalmi főtörvényszék és bajor legfelsőbb országos törvényhozás bírától, összesen 8397 bíró volt, vagyis 6713 lakosra jutott egy, a bírák és népesség közti arányszám az utóbbi 14 évben, dacára annak, hogy a bírói létszám tetemesen emeltetett (1899-ben a bírák száma 7027 volt) alig változott, 1889-ben 6668, 1891-ben 6904, 1893-ban 6775, 1895-ben 6592, 1897-ben 6848, 1899-ben 6712, és 1901-ben 6477 lakos jutott egy bíróra. A bírák elosztása a birodalom különböző részeiben nem egységes. Mig a müncheni Landesgericht területén 4381 lakos jut egy bíróra, a kölniben 8912. Nagyobb mértékben, mint a bírák száma, emelkedett az ügyvédek száma a német birodalomban. 1899-ben összesen 5097, 1891-ben 5317, 1893-ban 5542, 1895-ben 5795, 1897-ben 6166, 1899-ben 6602, 1901-ben 6800, és 1903-ban 7325 volt az ügyvédek száma. Ehez képest kedvezőbb lett a népesség és ügyvédek közti arányszám. Mig 1889-en 9193 lakos jutott egy ügyvédre. 1903-ban csak 7791. A legtöbb ügyvéd a hamburgi kerületben van, hol 3861 lakosra esik egy ügyvéd, a legkevesebb Oldenburgban, hol 18.078 lakosra jut egy ügyvéd.

* **A német császár találmánya.** II.

Vilmos jeles ember: irt már zenét, festett képet, reorganizálta a műkritikát és első rangú szónok, a szó politikai és banket értelmében. Most még egy kiváló tulajdonságát bizonyította be: kitűnően ért az egészség ápolásához, sőt még saját találmánya is van a fáradság ellen.

Nem kell felednünk, meséli a berlini pletyka, hogy Vilmos császár naponta öt órakor kel fel és talpon van késő estig. Rendkívül sokat dolgozik, mert minden állami ügyet ő maga intéz el, vagy leg alább tanulmányoz minden kérdést. Hogy van mégis, hogy ilyen nagy tevékenység mellett nem fárad el a császár, hanem évről évre valósággal fiatalodik?

Waldek Rousseau egy alkalommal meg is kérdezte a császárt, mire ezt a választ kapta:

— Nagyon egyszerű módját találtam fel a pihenésnek, én tudniillik mindennap délben étkezés után lepihenek egy órára. De nem a szőfára, mint általában szokás, hanem ágyba fekszem.

— Hogyan, tetszéd egész rendszeresen alszik?

— Igen . . . levetkőzve. Mert csak így teljes a pihenés. Ugy fekszem délután

mint este, . . . lássa, ezér vagyok ilyen fúrge.

A találmány természetes hirre kapott és azóta minden jó nevelésű porosz kötelességének tartja a császár példáját követni.

* **Automobil kocsijáratok a Kisvona ton.** Gözzel hajtott helyi érdekű kis vas utunkon amint halljuk a vasut igazgató sága egy divatos és korszerű ujitást akar már legközelebb életbe léptetni. Ugy tudjuk ugyanis, hogy a kis vasuton automobillal kocsiikkal kísérletet fognak tenni s ha azok beválnak, azt majd állandósítják is. Ugy halljuk, hogy a kis vasut társaság igazgatósága kísérletezésül már rendelt is egy 24 ezer koronás értékű hajtó kocsit, mely már legközelebb meg is érkezik.

* **Öngyilkos leányok.** A közkórházban tegnap két gyógykezelés alatt állott leány névszerint Kalba Zsuzsanna és Nagy Erzsébet egy őrizetlen pillanatban vízbe oldott szublimot pasztillákkal megmérgezte magát. A lányok közül Kalba Zsuzsanna pár óra alatt meghalt, Nagy Erzsébet pedig tegnap este óta eszméletlenül fekszik. Az önkivületi állapotba esett és megmérgezett Nagy Erzsébetet Dr. H. Tiray kórházi orvos rögtön ápolás alá vette, állapota azonban nagyon súlyos. Délelőtt Nagy Erzsébet eszméletnél volt, ekkor a helyszínén megjelent Hoffmann József kir. törv. vizsgálóbíró, Fittler Jenő rendőrfogalmazó jelenlétében kihallgatta, kinek a leány azt vallotta, hogy meghalt társnőjével közös elhatározásból önként mérgezték meg magukat.

Hűlten cseléd. Csege Erzsébet cseléd gazdája távollétében annak ujfahértői lakásából mintegy 250 koronát érő fehér neműt és más holmit tegnap elvitt. A lopott tárgyak ismertető jele, hogy fehér neműben 9 águ korona alatt M. O. monogram van. A tolvaj cselédet a rendőrség keresi.

* **Rövid hírek.** *Zsirpótló.* Budapesten a zsir megdrágulása folytán, ennek pótlására a kókuszzsirt kezdik használni, a mely friss állapotban épen olyan, akár a sertés, akár a ludzsir, amellet igen olcsó. — *Merénylet egy orosz rendőrfőnök ellen.* Balhstorkban a minap valaki rálőtt Metlenkó rendőrfőnökre, azonban kocsisát sebezte meg. — *Hitszónoklat csendőri fedezet alatt.* Dr. Links Ignác b. gyarmati izr. magyar hitszónok az ortodoxok izgágasága miatt csendőri fedezet alatt tartotta meg első szónoklatát. — *Tejkrém.* E nev alatt 2—3 hete új tej termék került forgalomba, mely nagy kedveltségnek örvend már is. Lényegében sterilizált tejből készült süritett tej.

x **Az előkelő férfi világ figyelmébe** ajánljuk *Pekete Jakab kalap és férfi divatáru különlegességeinek üzletét, főtér kistemplom mellett* kifogástalan szabású férfi ingek. Nagy választék angol, olasz és Pichler féle sport kalapokból valamint feltűnő szép nyakkendő ujdonságokban, olcsó szolid szabott árak.

Az Arany Bika kávéházában ma este Rácz Károly zenekara játszik.

MULATSÁG.

Szüreti mulatság. A magyarországi cipész munkások és munkásnők szakegyetnének debreceni fiókja e hónap 19-én szombaton szüreti mulatságot rendez. A mulatság sikerének előmozdításán már is nagyban fáradozik a rendezőség.

SZÍNHÁZ.

— **(A Király színház tagjai.)** A fő város legújabb színháza, a Királyszínház a mely okt. 15-én nyitja meg kapuit, már teljesen befejezte szervezkedését. A társulat, mely szeptember közepén már megkezdte a próbákat Martos Ferenc és Huszka Jenő daljátékából, az Arany virágból, s ezzel egyidejűleg Csepreghy Ferenc *Vizözönéből* és Herman Hejermannak, a hírneves hollandi színműírónak új darabjából, a *Ghettóból* is: a következő tagokból áll:

Igazgatóság: Beöthy László igazgató, Lázár Ödön titkár, ifj. Bokor József rendező, Konti József, Vincze Zsigmond karmesterek, Vidor Pál gazda, Szalkay Sándor gondnok, Molnár Ferenc irodalmi, Márk Lajos művészeti tanácsadó, Zsigmond Nándor balletmester, Havy Lajos ügyelő, Miskolczy Henrik, Rajz Ödönne sugók.

Férfi szereplők: Bársony István, Cseh Iván, Csiszar Artur, Ferenczy Károly, Gabányi László, Gyöngyi Izsó, Körmendy János, Mányai Zsigmond, Mihályi Ernő, Oláh Gyula, Papp Mihály, Szomori Miklós, Thorma Zsigmond, Thury Elemér, Vágó Béla, Vécsei Géza és Vidor Pál.

Női szereplők: Baracsy Rózsi, Bay Ottó, Bánó Irén, Erdei Berta, Fedák Sári, Hidvéghy Margit, Lubrinicz Julia, Magay Anna, Margó Zelma, Szarvassy Ilona, Szántó Elza, Szentgyörgyi Györgyike, Szőke Sári, Tesztory Julia, Verő Jolán.

Negyvenkét tagu énekkar, harmincegy tagu zenekar.

TÁVIRATOK.

Khuen és Goluchovszky kihallgatáson.

Budapest, szept. 8. Öfelsége a király ma délben Khuen miniszterelnököt fogadta. A miniszterelnök egy óránál tovább időzött öfelségénél. Khuen miniszterelnök kihallgatását megelőzőleg Goluchovszky gróf közös külügyminisztert fogadta a felség kihallgatáson.

A délvideki hadgyakorlatok vége.

Temesújfalun, szept. 8. Ma reggel 9 órakor volt a hadgyakorlati sátorban az idei hadtestgyakorlatok feletti zárómegbeszélés, a melyen Beck báró tábornagy vezérkari főnök e rendkívüli sikerült és érdekes gyakorlatok minden fázisát beható megjegyzésekkel kísérte és közel két órás beszédét e szavakkal végezte be: Az itt egybegyűltek és a hadgyakorlatokon résztvevők mindenikével

az utolsó katonáig egynek tudom magam az érzelemben, a melylyel végül mélyen érszett benső sajnálatomnak adok kifejezést, hogy nem adatott meg nekünk, hogy miut minden évben, ugy az idén is bemutathassuk kötelességtudó békemunkásságunkat ö felségének legfelsőbb hadurunknők, a ki mindnyájan tudjuk, maga is szívvel-lélekkel katona és minden évben a nagy őrszi hadgyakorlatok alkalmával derék csapatai körében üdülést keresett és talált. A nemes és önfeláldozó kötelességteljesítés fenkölt példája, a melyet ö felsége legkegyelmesebb császáruk és királyunk éppen ezekben a napokban szemünk elé tár, mindenkorra legyen vezérsillayunk, mely hazafias és rendíthetetlen hűségre és vasszilárd kötelességteljesítésre buzdít bennünket.

Bolgár kikötők boykottálása.

Konstantinápoly, szept. 8. Több hajózási vállalat képviselője tegnap gyűlést tartott, melyen abban állapodtak meg, hogy a Vaskapu fölrobbantása miatt egyelőre bolgár kikötőkben hajóikkal nem kötnek ki mindaddig, mig a bolgár bankok garázdálkodik. Több parti gőzös legénysége kijelentette az illető kapitányok előtt, hogy ott hagyják a szolgálatot, ha a hajó Burgasnál vagy Várnánál kikötnek. A török és görög hajók is megszakították minden összeköttetést a bolgár kikötő városokkal.

A szultán és a háboru.

Berlin, szept. 8. A Berliner Tageblatt jelenti Konstantinápolyból: A pénteki szelamlik után a szultán az új egyenruhával ellátott huszárezredek zászlóit avatta fel s rövid beszédet mondott, melyben célzást tett egy közel lévő háborura.

Diplomáciai körökben azt hiszik, hogy a szultán szavai csak a bolgár bankok ellen való erélyes eljárásra vonatkoznak. A porta legközelebb körlevelet terjeszt a hatalmak elé, melyben figyelmezteti a hatalmakat a forradalmárok kihágásaira és Bulgária kétszínű magatartására s kijelenti, hogy a bankok garázdálkodását tovább nem tűri és ha kell, a forradalmárokat a határon túl is üldözni fogja.

A franciák veresége.

Ain Sefra, szept. 8. Megerősítést nyer, hogy az Almugar mellett e hó 5-án vívott harc rendkívül elkeseredett volt. Az ütközet reggel fél 9 órától dél után 4 óráig tartott. Az élelmezési szállítmányt kísérő csapata, mely az idegen legió egy szakaszából és egy félszakasz spahiból állott, Vauches százados és Selchousen dán hadnagy parancsnoksága alatt egy jelentékeny számú Hakkar csapat által megtámadtatott. A tiszteket és altiszteket két sorban lemészárolták.

A franciák 37 halottat és 47 sebesültet vesztek és a legvégsőkig ellenállottak, mindaddig, mig egy 120 főnyi segélycsapat megérkezett. A halottakat katonai diszszel eltemették a harc színe

Csak is Selle és Kary féle

FREDINT

Kérjünk.

Legjobb tisztító szer

minden finomabb cipőhöz. sárga, és fekete. Különösen ajánlatik Boxcalfs-, Oscaria-, Chevrax- és Lack-cipőkhöz.

Bécs, XII/L.

Szőlő értesítés.

Kardos László séta-kerti szőlő telepéről naponta friss szedésű

csemege és passatuti most már teljesen érett szőlő árultatik

a piacon városháza sarkán Tóth Gyula vaskereskedése előtt.

Magyar királyi államvasutak.

ad. 60522/03

IV.

Pályázat hirdetmény.

Alulírott igazgatóság a magyar királyi államvasutak műhelyeiben 1904. évben, esetleg 1905 és 1906. években szükséges mosott és fertőtlenített tisztogató és fényező vászonrongyok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyát képező vászonrongyok egy évi mennyiségét feltüntető ajánlati űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlattételnél kötelező részletes módozatokat tartalmazó ajánlati felhívás, valamennyi hazai és horvát-szlavonországi kereskedelmi és parkamaránál megtekinthető és az

alulírott igazgatóság „Anyag és leltárbeszerzési szakosztálynál“ (Budapest, VI. Andrássy-ut 73. sz. II. emelet 48 ajtó szám alatt) díjtalanul kapható.

Az ajánlati űrlapon megfelelően kiállított, egy koronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok az ivenként 30 filléres m. kir. okmánybélyeggel ellátott és aláírt ajánlati felhívással együtt, lepecsételve legkésőbb **f. évi október hó 6-ának déli 12. órájáig** a fentemlített szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján odaküldendők. Az ajánlat borítéka e felhívással látandó el: „Ajánlat ad. 60522/903. számhoz“ Bánatpénz gyanánt az ajánlandó vászonrongyok egy évi értékének 5%-ka legkésőbb **f. évi október hó 5-ének déli 12. órájáig** a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban leteendő.

Bánatpénz nélkül és később benyújtott valamint az olyan ajánlatok melyek nem az előirt módon tételnek, vagy a melyek az aláírandó ajánlati felhívás nélkül nyújtatnak be, figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1903. évi szeptember hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Utánnomás nem díjazatik.

Székelyföldi elsőrangú természetes alkalikus sós savanyúvíz.

A „Málnási Mária Forrás“

kiváló köptető és étvágyemelő szer.

Javasolva:

a torok, gége, légcső heveny és idült hurutjainál, a tüdőtuberculosis minden stadiumában, a gyomor és bélhuzam hurutos bántalmainál, vérszegénységnél, köszvény és izom csuznál.

Kapható:

Geréby Fülöp utódai, — Kontsek Gézánál, minden gyógyszerárban, drogueriában és fűszerkereskedésben.

Kutkezelőség: **BRASSÓ.**

A külföldi Sellers, Gleichenberg, Emsi drágább vizeket bizonylatok szerint jóval felülmúlja. — Tisztán, felényi borral, tejjel összeöntve iható.

A magyar kir. belügy. Miniszter ur 36590/1902. számú rendelkezésével a Málnási Mária Forrás számára a gyógyforrás elnevezést engedélyezte.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.